

Facultade de Dereito

Información xeral

DATOS DO CENTRO

Facultade de Dereito, Edificio Xurídico Empresarial
Campus Universitario As Lagoas s/n
32004 - Ourense
Ourense
España

sdefdo@uvigo.es

Tlf.: +34 988 368 700 - +34 988 368 900

Fax: +34 988 368 923

Web <http://dereito.uvigo.es>

Presentación

Benvidos/as á Facultade de Dereito da Universidade de Vigo, un centro de educación superior onde preto de cincuenta profesionais e cincocentos estudantes se dedican día a día á **docencia**, á **investigación** e ao **estudo** no ámbito xurídico.

Alguns dos nosos signos de identidade son persoal docente e investigador, persoal de administración e servizos e alumnado **altamente cualificado**; traballo en **grupos reducidos**; atención **personalizada**; apoio de **novas tecnoloxías**; variada **oferta académica**; formación xurídica teórica e práctica, exhaustiva e de calidade en todas as ramas do dereito; excelentes **perspectivas profesionais** para os nosos titulados/as; compromiso coa igualdade de xénero como un dos seus valores centrais; investigación e transferencia de resultados baixo criterios óptimos de excelencia; localización nun cómodo campus urbano perfectamente integrado na cidade de Ourense; e vocación de servizo á sociedade que xustifica a nosa existencia.

As titulacións xurídicas do Grao en Dereito [coas mencións en Dereito xudicial e Dereito da UE e desenvolvemento sostible], o programa conxunto ADE-Dereito e o Mestrado universitario en avogacía, impartido en colaboración co Ilustre Colexio de Avogados de Ourense, constitúen os piares centrais da nosa oferta formativa. Proporcionanlles aos titulados/as as competencias e as habilidades necesarias para acceder ao emprego público nas distintas administracións, ao emprego privado en postos con formación xurídica altamente cualificados e ao exercicio de profesións xurídicas; ademais de comportarse de xeito ético e con responsabilidade social como profesionais do dereito.

Grao en Dereito

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
003G081V01501	Dereito civil III. Familia e sucesións	1c	6

003G081V01502	Dereito mercantil I	1c	9
003G081V01503	Dereito administrativo II	1c	6
003G081V01504	Dereito do traballo e da seguridade social	1c	9
003G081V01601	Dereito procesual penal	2c	6
003G081V01602	Dereito internacional privado	2c	9
003G081V01603	Dereito financeiro e tributario I	2c	9
003G081V01604	Xurisdicións contenciosa-administrativa e social	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito civil III. Familia e sucesións**

Materia	Dereito civil III. Familia e sucesións			
Código	003G081V01501			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Abundancia Domínguez, José			
Profesorado	Abundancia Domínguez, José de Franco Paz, Fernando Meleiro Vázquez, Miguel			
Correo-e	j.abundancia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia impartida no primeiro cuadrimestre de 3º curso do Grao de Dereito na Facultade de Dereito de Ourense. Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de Familia e ao dereito de sucesións, permitindo coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.			

Competencias

Código	
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
C42	CE50 - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Familia con especial referencia ao matrimonio, as súas crises e ás institucións de custodia e garda de menores e incapacitados, así como ao dereito de sucesións desde a perspectiva do dereito común e do dereito territorial galego
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.	B1	C42	D1 D3 D5

Contidos

Tema	
Tema 1.- O Dereito de familia. A familia e as relacións familiares. As unións de feito. Os alimentos.	Novos tipos de familia. As parellas de feito na Lei de Dereito civil de Galicia. O parentesco.
Tema 2.- O matrimonio: o sistema matrimonial español, o expediente matrimonial e os efectos da celebración do matrimonio.	Formas de celebración do matrimonio. Requisitos formais. Ineficacia do matrimonio.
Tema 3.- As capitulacións matrimoniais. As doazóns por razón de matrimonio. Os réximes económico matrimoniais e da convivencia.	As capitulacións no Código civil e no Dereito civil de Galicia. As doazóns propter nuptias e os seus efectos. A sociedade de gananciales e o réxime de separación de bens.
Tema 4.- As crises matrimoniais: nulidade, separación e divorcio. Efectos. A garda e custodia dos fillos. A mediación familiar.	Efectos persoais e patrimoniais nas crises matrimoniais. Concepto, regulación e oportunidade legislativa da custodia compartida. A conveniencia da mediación familiar en separacións e divorcios.
Tema 5.- A patria potestade. A filiación e as relacións de filiación. A adopción. Institucións tutelares.	Dereitos e obrigacións dos pais respecto dos seus fillos. Os efectos persoais e patrimoniais derivados da filiación. Dereitos dos adoptados.
Tema 6.- Dereito de sucesións. A sucesión mortis causa. Apertura da sucesión, a delación. Capacidade para suceder, o dereito de acrecer. O obxecto da sucesión.	O iter sucesorio no Código civil. Vicisitudes e capacidade do sucesor.
Tema 7.- A herdanza yacente. A adquisición da herdanza e as súas clases. Efectos.	Situación especial da herdanza yacente. Formas de adquisición da mesma.

Tema 8.- A comunidade hereditaria e a partición da herdanza. As operacións particionales.	Modalidades de partición hereditaria. Regras establecidas polo lexislador.
Tema 9.- A sucesión testamentaria. Clases de testamento.	Testamento pechado, aberto e ológrafo. Testamentos especiais.
Tema 10.- O contido do testamento. A ineficacia do testamento. A sucesión testada en Galicia.	Causas de ineficacia do testamento.
Tema 11.- As substitucións hereditarias. O legado. A revogación do testamento. O testamenteiro.	Modalidades de substitución hereditaria. Causas de revogación do testamento. Suxeitos que poden ser testamenteiros.
Tema 12.- A sucesión forzosa: a lexítima e a mellora. A lexítima dos decedentes, do cónxuxe viúvo e dos ascendentes. As lexítimas no Dereito civil de Galicia. As reservas.	A sucesión forzosa no Código civil e na Lei de Dereito civil de Galicia. Diferenzas.
Tema 13.- A sucesión non testamentaria: sucesión intestada e sucesión paccionada.	Os pactos sucesorios no Dereito civil de Galicia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	38	72
Estudo de casos	16.5	13.5	30
Probas de resposta curta	1	33.5	34.5
Estudo de casos	1	12.5	13.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula.
Lección maxistral	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula.
Probas	Descrición
Estudo de casos	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula.
Probas de resposta curta	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Probas de resposta curta	Respostas consistentes nunha ou varias palabras, ou unha ou dúas frases. Resultados de aprendizaxe: trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.	80	B1	C42	D1 D3 D5
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Dita situación ou problemática será obxecto de exposición e debate polos alumnos. Resultados de aprendizaxe: trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.	20	B1	C42	D1 D3 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os alumnos asistentes á primeira avaliación das actas.-

Todos os alumnos han de facer un exame final no que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, preguntas de resposta curta. A cualificación das respostas curtas suporá un 80% da cualificación do exame.

Os alumnos que se acollan á **avaliación continua**, serán avaliados e cualificados das prácticas realizadas nas clases prácticas. A asistencia e a elaboración de casos, así como a participación na resolución dos casos na aula serán o obxecto desa avaliación.

Os alumnos **poderán renunciar á avaliación continua** e á súa cualificación e acudir á parte práctica do exame, en igualdade de condicións cos que non se acolleron á avaliación continua.

O alumno que **non se acolla á avaliación continua** terá que resolver ademais do exame final (nas mesmas condicións que os alumnos de avaliación continua) un suposto práctico sobre a materia, que será obxecto de avaliación podendo obter unha cualificación de ata o 20% restante.

Os alumnos non asistentes á primeira edición das actas.-

Os alumnos non asistentes ao exame final non terán cualificación nesta primeira edición das actas (salvo que expresen o contrario), conservándoseles a cualificación das prácticas para a segunda edición das actas.

Os alumnos asistentes á segunda edición das actas.-

Na segunda edición, o alumno que se acolla á avaliación continua ha de realizar unha proba de resposta curta, manténdose a cualificación da práctica efectuada durante o cuatrimestre. O alumno que non se acolla á avaliación continua será avaliado e cualificado da mesma maneira que queda expresada para a primeira edición das actas.

O exame de **fin de carreira** levará a cabo da mesma maneira que o do alumno que non se acolla á avaliación continua.

Os exames celebraranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Albaladejo García, **Derecho civil III**, Edersa,

Lasarte Alvarez, **Principios de Derecho civil III**, Marcial Pons,

Bercovitz Rodríguez-Cano, **Derecho de Familia**, Bercal,

AAVV, **Código civil**,

AAVV, **Ley de Derecho civil de Galicia 2/2006**,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito mercantil I**

Materia	Dereito mercantil I			
Código	003G081V01502			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Paula Pombar, Mercedes de los Ríos Sánchez, Juan Manuel			
Profesorado	de los Ríos Sánchez, Juan Manuel Paula Pombar, Mercedes de			
Correo-e	mfdepaula@uvigo.es jmrios@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	DEREITO MERCANTIL I é unha asignatura que se imparte no primeiro cuatrimestre do terceiro curso do Grado en Dereito. Nela examínanse desde unha perspectiva xurídica diversos aspectos do fenómeno empresarial: a figura do empresario no mercado, o seu estatuto xurídico, as súas formas de organización e o réxime dos seus colaboradores. Así mesmo abórdanse a chamada propiedade industrial e outros aspectos tan relevantes como a regulación da competencia e a das situacións de crises que a empresa pode atravesar.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C3	CE3 - Coñecer o concepto e fontes do Dereito Mercantil, así como o réxime xurídico do empresario individual e as sociedades mercantís
C4	CE4 - Saber interpretar e aplicar as normas mercantís relativas ao empresario individual e social
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer o estatuto xurídico do empresario, a regulación da competencia e da propiedade industrial, as principais características das sociedades de capital e un esquema básico do proceso concursal e aplicar devanditos coñecementos no tráfico mercantil	A2	B1	C3	D3
	A3	B2	C4	D5
	A4	B4		
	A5			

Contidos

Tema	
1. CONCEPTO E FONTES DO DEREITO MERCANTIL	1.1. Orixe e evolución histórica do Dereito mercantil. 1.2. Concepto e elementos do Dereito mercantil. 1.3. Fontes do Dereito mercantil.
2. ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO	2.1. Conceptos fundamentais: empresa, establecemento. empresario. 2.2. A representación mercantil 2.3. O estatuto xurídico do empresario.

3. DEREITO DE SOCIEDADES	3.1. Consideracións xerais e tipoloxía. 3.2. Sociedades personalistas. 3.3. Sociedades de capital. 3.4. Unións de empresas e outras formas societarias.
4. PROPIEDAD INDUSTRIAL	4.1. Protección xurídica das invencións. 4.2. Protección do deseño industrial. 4.3. Protección dos signos distintivos.
5. REGULACIÓN DA COMPETENCIA	5.1. Réxime xurídico da publicidade. 5.2. A defensa da competencia . 5.3. A competencia desleal.
6. DEREITO CONCURSAL	6.1. O "precurso" de acreedores. 6.2. Declaración do concurso. 6.3. Administración concursal. 6.4. Masas concursais. 6.5. Solución do concurso. 6.6. Calificación e conclusión do concurso. 6.7. O mecanismo de segunda oportunidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	58.5	101.5	160
Resolución de problemas	20	43	63
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, as súas bases teóricas e, en ocasións, as directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que debe desenvolver o estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se plantexan e resolven dúbidas, e se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atenderáanse as dúbidas e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe, tanto de forma presencial (na aula e nas titorías), como de forma non presencial (a través do correo-e ou do campus virtual).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba na que se debe responder a unha serie de preguntas directas sobre os contidos da asignatura. Evalúa o grado de coñecemento adquirido respecto dos temas indicados no apartado "resultados da aprendizaxe" desde un punto de vista principalmente teórico.	70	A3 B1 C3 A4 B2 C4 A5 B4
Resolución de problemas	Proba que consiste na resolución de un ou varios exercicios prácticos na que o enfoque principal se poñe na aplicación dos contidos da asignatura. Avalía o grado de coñecemento adquirido ao respecto dos temas indicados no apartado "resultados da aprendizaxe" desde un punto de vista principalmente práctico. A proba inclúe a exposición e, no seu caso, o debate sobre os argumentos e conclusións alcanzados no exercicio, que serán tidos en conta para a nota global da mesma.	30	A2 B4 C4 D3 A3 D5 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Os estudantes poderán optar por un sistema de avaliación continua ou por un sistema de avaliación non continua. Os que se acollan ao primeiro terán a consideración de "asistentes"; os que elixan o segundo, a de "non asistentes". A opción por un

sistema ou outro é libre. Quen desexen seguir o de avaliación continua deberán manifestalo durante as dúas primeiras semanas de clase, apuntándose nunha lista e entregando a ficha en papel. Poderá renunciarse á opción en calquera momento.

1ª EDICIÓN DAS ACTAS) ASISTENTES. Durante o período de clases, deberán entregar puntualmente os exercicios prácticos que se esixan. Da cualificación do conxunto dos mesmos resultará o trinta por cento da nota final. O setenta por cento restante obterase dun exame teórico formado por unha serie de preguntas directas sobre o contido da asignatura. B) NON ASISTENTES. A nota obterase nun só exame, composto de dúas partes. A primeira constará dunha serie de preguntas de carácter teórico e computará un setenta por cento da cualificación. A segunda suscitará un ou varios supostos prácticos e computará o trinta por cento restante.

2ª EDICIÓN DAS ACTAS) ASISTENTES. Gardarase a nota obtida por avaliación continua, así como o seu peso na cualificación final. O setenta por cento restante obterase dun exame formado por unha serie de preguntas sobre o contido da asignatura.

B) NON ASISTENTES. Deberán realizar un exame composto dunha parte teórica e outra práctica. A primeira consistirá nunha serie de preguntas directas sobre o contido da asignatura e computará o setenta por cento da nota final. A segunda, nun ou varios exercicios prácticos e contará o trinta por cento restante.

FIN DE CARREIRA TODOS os estudantes deberán realizar un só exame de estrutura idéntica á prevista nos apartados anteriores para os NON ASISTENTES.

DATAS DAS PROBAS DE AVALIACIÓN As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018/2019.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisco Vicent Chulià, **Introducción al Derecho Mercantil**, última edición,
Fernando Sánchez Calero, **Instituciones de Derecho Mercantil**, última edición,
Alberto Bercovitz Rodríguez-Cano, **Apuntes de Derecho Mercantil**, última edición,
Manuel Botana Agra y otros, **Lecciones de Derecho Mercantil I**, última edición,
Guillermo Jiménez Sanchez (Coord.), **Lecciones de Derecho Mercantil**, última edición,
Aranzadi West Law,
tirantonline,

Código de comercio y leyes complementarias, última edición,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito de defensa da competencia/O03G081V01923

Dereito mercantil europeo/O03G081V01911

Dereito mercantil II/O03G081V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito administrativo II**

Materia	Dereito administrativo II			
Código	003G081V01503			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	García Gago, José Javier			
Profesorado	Conde Fernández, Francisco Crespo Pérez, Manuel Antonio García Gago, José Javier			
Correo-e	jjaviergarciag@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Parte especial de Dereito Administrativo (expropiación forzosa, responsabilidade patrimonial, propiedades especiais, emprego público...)			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde da posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
C17	CE21 - Coñecer de forma sistemática a nivel introductorio ou de detalle algúns contidos propios da parte especial do Dereito Administrativo, manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais.
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	A1	B3	C16	D1
	A2	B4	C17	D3
	A3			D5
	A4			
	A5			

Contidos

Tema	
1. A defensa do administrado fronte á actividade administrativa: a xurisdición contencioso-administrativa.	Formulación xeral e remisión.
2. O patrimonio das Administracións Públicas.	.

3. Expropiación forzosa e sistema de responsabilidade patrimonial da Administración	
4. Emprego público: introdución ao réxime do persoal ao servizo da Administración.	
5. As formas da actividade administrativa. Sancións administrativas.	
6. Outros elementos de Dereito Administrativo especial.	6.1 Introdución ao dereito Administrativo #ambiental.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	22.5	38.25	60.75
Lección maxistral	30	30	60
Probas de resposta curta	1	28.25	29.25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	(Grupos A e *B) Estudaranse casos e formularanse cuestións que os estudantes deberán contestar; en ocasións deberán traer as respostas como resultado de traballo autónomo fóra de aula, e en ocasións buscaranse as respostas na aula.
Lección maxistral	(Grupos A) O profesor exporá os contidos da materia obxecto de estudo, expondo sobre a marcha preguntas e probas obxectivas para resolver oralmente, convidando ás/os estudantes e convidándolles a participar.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolveranse aos alumnos todas as cuestións que expoñan sobre os contidos e desenvolvemento da materia. Iso terá lugar de forma individualizada no horario de *tutorías do profesor, ou ao termo de cada clase, e de forma colectiva cando a dúbida expóñase en clase á mantenta dos temas que se estean tratando nese momento.
Estudo de casos	Resolveranse aos alumnos todas as cuestións que expoñan sobre os contidos e desenvolvemento da materia. Iso terá lugar de forma individualizada no horario de *tutorías do profesor, ou ao termo de cada clase, e de forma colectiva cando a dúbida expóñase en clase á mantenta dos temas que se estean tratando nese momento.
Probas	Descrición
Probas de resposta curta	Resolveranse aos alumnos todas as cuestións que expoñan sobre os contidos e desenvolvemento da materia. Iso terá lugar de forma individualizada no horario de *tutorías do profesor, ou ao termo de cada clase, e de forma colectiva cando a dúbida expóñase en clase á mantenta dos temas que se estean tratando nese momento.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	(AVALIACIÓN CONTINUA) Analizaranse casos e formularán cuestións tanto nos grupos A como nos Grupos B (con máis insistencia nestes últimos), ou, se o estudante solicítao, mesmo por medio de traballos ou lecturas a través de traballo autónomo tutelado se o estudante solicítao. Valorarase a participación do estudante, o seu interese e o esforzo por levar a materia ao día.	50	A1 B3 C16 D1 A2 B4 C17 D3 A3 D5 A4 A5
Resultados de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.			
Probas de resposta curta	(EXAME FINAL) Os estudantes, nas datas oficiais para ese efecto fixadas pola Facultade de Dereito, terá que responder varias preguntas escritas curtas (de corte teórico e/ou práctico), podendo utilizar textos legais.	50	A1 B3 C17 D1 A2 B4 D3 A3 D5 A4 A5
Resultados de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.			

Outros comentarios sobre a Avaliación

---

1. AVALIACIÓN CONTINUA (Estudo de casos/análises de situacións + Exame final) O 50% da cualificación deriva dunha proba final e o 50% restante deriva da avaliación continua ao longo do cuadrimestre, cos seguintes mecanismos correctores en función do resultado do exame (proba) final: - de 0,0 a 3,4 puntos no exame final: 50% exame e 50% avaliación continua, pero a valoración desta non poderá ser superior á obtida no exame. - de 3,5 a 6,9 puntos no exame final: 50% exame e 50% avaliación continua. - de 7,0 a 10 puntos no exame final: 50% exame e 50% avaliación continua, pero a valoración desta non poderá ser inferior á obtida no exame. A avaliación continua deriva dunha valoración de conxunto do traballo desenvolvido pola/o estudante ao longo do curso. A presenza física dun estudante en clase non é mérito algún. O mero feito de asistir a clase non é unha actividade que reflecta ningunha actitude nin aptitude do alumno nin favorable nin desfavorable en ter académicos ou intelectuais, nin achega absolutamente ningún dato relevante que sirva para avaliar nin competencias nin habilidades nin o coñecemento e madurez alcanzado respecto dos contidos da materia -que é do que se trata, en definitiva-. Valorarase positivamente a disposición voluntaria dos alumnos para efectuar lecturas ou traballos complementarios tutorizados polo profesor. Para poder acceder á avaliación continua será requisito necesario que a/o estudante incorpore a súa fotografía á ficha correspondente na plataforma TEMA. A cualificación dos alumnos que (por circunstancias persoais, laborais ou académicas) non participen na avaliación continua, derivará nun 100% do exame final. EXAME (Proba de resposta curta) EXAME- PRIMEIRA OPCIÓN - MAIO O exame consistirá nun número limitado de cuestións de resposta escrita e curta. Poderanse utilizar textos legais de acordo coas instrucións que facilite o profesor. Quieta prohibido o uso de calquera tipo de dispositivo eléctrico ou electrónico durante o exame. EXAME: SEGUNDA OPCIÓN: XULLO Exactamente igual que na primeira opción. EXAME: FIN DE CARREIRA A avaliación de fin de carreira dependerá nun 100% da nota do exame (que será do mesmo tipo que o estandarizado en maio e xullo) OUTROS ASPECTOS As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade ART. 13.2.d do ESTATUTO DO ESTUDANTE UNIVERSITARIO: O art. 13.2.d do Estatuto do Estudante Universitario (aprobado por R.D. 1791/2010, de 30 de decembro) establece como deber de todos os estudantes: Absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade. Se o profesor constatase en calquera momento a infracción de tal deber (copiar nun exame; plaxiar todo o parte dun traballo de libros, revistas, páxinas web etc.; presentar como propios traballos total ou parcialmente alleos; etc.), o alumno suspenderá ese curso a materia cun 0, e o profesor porá por escrito e a través de rexistro oficial os feitos en coñecemento do Decanato da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MARTÍN REBOLLO, L., **Leyes Administrativas**, Última,

PARADA VÁZQUEZ, R., **Derecho Administrativo**, Última,

GARCÍA DE ENTERRÍA, E. /FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R., **Curso de Derecho Administrativo II**, Última,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xurisdicións contenciosa-administrativa e social/O03G081V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito administrativo I/O03G081V01401

Outros comentarios

Recoméndase ""levar a materia ao día"", e esforzarse a diario, cando as clases terminen en comprender e asimilar os contidos explicados en clase, co auxilio dos textos legais e un manual,

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito do traballo e da seguridade social**

Materia	Dereito do traballo e da seguridade social			
Código	003G081V01504			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández Prieto, Marta Fernández Prol, Francisca			
Profesorado	Fernández Prieto, Marta Fernández Prol, Francisca			
Correo-e	mfprieto@uvigo.es franfernandez@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Estudo das principais institucións do Dereito do Traballo e da Seguridade Social, desde unha perspectiva fundamentalmente xurídica e orientada por tanto á formación que nesta materia debe adquirirse no Grao en Dereito.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C9	CE9 - Coñecer o marco normativo regulador das relacións laborais individuais e colectivas e de Seguridade Social
C10	CE10 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito do Traballo e da Seguridade Social e abordar a súa solución mediante o manexo e interpretación de fontes e doutrina xudicial
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer, comprender, interpretar e analizar criticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social	A1	B1	C9	D1
	A2	B3	C10	D5
	A3	B4		
	A4			
	A5			

Contidos

Tema

PARTE I. INTRODUCCIÓN E FONTES

Tema 1. Concepto e ámbito aplicativo da disciplina

Presupostos configuradores. Especial referencia ao traballo por conta allea e a dependencia. O traballo autónomo. O Estatuto do Traballador Autónomo. O traballador autónomo economicamente dependente. Exclusiones legais. Traballos familiares e servizos benévolos. Conselleiros de sociedades. Funcionarios públicos e demais persoal estatutario. Prestacións persoais obrigatorias. Transportistas. Relacións laborais de carácter especial. Persoal de alta dirección e asimilados. Servidores do fogar familiar. Penados nas institucións penais. Deportistas profesionais. Artistas en espectáculos públicos. Representantes de comercio. Similitude e diferenzas cos axentes mercantís. Traballadores discapacitados en centros especiais. Estibadores portuarios. Avogados en despachos profesionais. Médicos residentes. Outras. Referencia a traballos singulares.

Tema 2. Fontes do Dereito do Traballo

Lexislación estatal. A Constitución.- Normas con rango de lei.- Regulamentos.- Normativa das Comunidades Autónomas.- O ámbito de aplicación da Lei do Reino de España. O Regulamento Comunitario 593/2008 (Roma I). O art. 1.4 ET. Normas colectivas. O convenio colectivo. Concepto.- O art. 37 da Constitución. Eficacia do convenio.- Tipoloxía de convenios. Remisión. Lexislación supraestatal. Tratados bilaterais e multilaterais.- Convenios e Recomendacións do OIT.- Normativa da Unión Europea. Outras fontes. Usos e costumes profesionais.- A xurisprudencia e a doutrina xudicial.- Os principios xerais do dereito.- Principios laborais: Respecto aos mínimos, norma máis favorable, condición máis beneficiosa, irrenunciabilidade de dereitos, pro traballador.- O Dereito común.

PARTE II. A RELACIÓN INDIVIDUAL DE TRABALLO

Tema 3. O contrato de traballo

Concepto.- Partes: traballador e empresario.- Capacidade do traballador. A idade.- Estranxeiros e nacionais de Estados membros da Unión Europea.- Nulidade do contrato.- Forma. Presunción de contrato. Copia básica e dereitos de información do traballador.- Período de proba.

Tema 4. Intermediación, fomento do emprego e relacións triangulares de traballo

Servizos públicos de emprego e axencias de colocación. Fomento do emprego. Subvencións e bonificacións. Relacións triangulares de traballo. A descentralización produtiva. Concepto e tipoloxía.- Contratas e subcontratas. Responsabilidade laboral, administrativa e de Seguridade Social. Dereitos informativos.- Cesión de traballadores e tráfico de man de obra.- Empresas de traballo temporal. Requisitos. Contrato de posta a disposición. Contrato de traballo. Relación do traballador coa empresa usuaria.- Sucesión da empresa. Concepto. Responsabilidades solidarias. Facultades dos representantes legais.

Tema 5. Modalidades de contrato de traballo

Contratos indefinidos.- Particularidades en caso de traballo fixo discontinuo.- Cláusulas específicas en contratos indefinidos con incentivos: contrato de apoio aos emprendedores, contrato de mozo por microempresas e empresarios autónomos, contrato de novos proxectos de emprendemento novo. Contratos formativos.- Contrato para a formación e a aprendizaxe.- Contrato en prácticas. Contratos temporais estruturais.- Obra ou servizo determinado.- Eventual e eventual de primeiro emprego novo.- Interinidade. Modalidades. Contratos temporais de fomento do emprego.- Discapacitados.- De relevo. Regras xerais aplicables a todos os contratos temporais. Contrato a tempo parcial.- Concepto. Forma.- Voluntariedade. Tránsito á xornada completa e viceversa.- Horas complementarias.- Contratos a tempo parcial con vinculación formativa.

Tema 6. Deberes do traballador

Prestación do traballo.- Dilixencia e rendemento normal.- Obediencia e desobediencia lexitima.- A non concorrencia. Pactos de exclusividade e de permanencia.- Invencións [de servizo] e dereitos de explotación da propiedade intelectual.

Tema 7. A retribución

Concepto. Clases de salarios. Non discriminación por razón de xénero. Presunción de salario.- Percepcións non salariais.- Estrutura salarial. Salario base e complementos salariais.- Salario mínimo interprofesional.- Absorción e compensación.- Gratificacións extraordinarias.- Pago do salario. Mora e anticipos. Documentación.- Aseguramento do pago. O Fondo de Garantía Salarial. Os créditos salariais preferentes. En caso de concurso. Protección procesual común do salario. Inembargabilidade.

Tema 8. A prevención de riscos laborais e outros deberes do empresario	A prevención de riscos laborais. A LPRL e a súa normativa de desenvolvemento.- Dereitos e deberes.- Servizos de prevención.- Consulta e participación dos traballadores.- Responsabilidades. Outros deberes do empresario.- Respecto á dignidade do traballador e igualdade de trato.- O acoso por razón de sexo e o acoso sexual. O acoso moral.- Non discriminación por razón de xénero. Discriminacións directas e indirectas.- Ocupación efectiva.- Formación e promoción profesionais.
Tema 9. Tempo de traballo	Regulación da xornada de traballo común. Xornada máxima.- Tempos de traballo e tempos de descanso.- Xornadas especiais. Horas extraordinarias. Distribución do tempo de traballo e do descanso. O calendario laboral.- O horario.- Traballo nocturno e a quendas.- Descansos semanais e festivos.- Vacacións anuais.- Permisos e outras ausencias do traballo.- Xornada e conciliación da vida familiar e laboral.
Tema 10. O poder de dirección do empresario e o ius variandi	O poder de dirección do empresario. Concepto. A clasificación profesional. O grupo profesional.- O encadramento e a polivalencia funcional. Mobilidade funcional. Horizontal e vertical. Límites Mobilidade xeográfica. Traslados. Desprazamentos. Referencia aos desprazamentos transnacionais. Modificación substancial das condicións de traballo.
Tema 11. Suspensión do contrato	Concepto e efectos xerais. Reserva de posto e suspensión do salario.- Causas de suspensión: Mutuo acordo e causas validamente consignadas no contrato. Incapacidade temporal e incapacidade permanente. Maternidade, adopción e acollemento. Paternidade. Risco durante o embarazo e lactancia natural. Víctima de violencia de xénero. Privación de liberdade e prestacións persoais obrigatorias. Cargo público representativo e excedencia forzosa. Funcións sindicais.- Suspensións colectivas. Forza maior temporal e causas económicas, técnicas, organizativas e de produción. Folga e lockout. Suspensión disciplinaria. Excedencia para coidado de fillos e para coidado de familiares. Excedencia voluntaria.
Tema 12. A extinción do contrato	Introdución. Concepto. Causas. O recibo de liquidación. Por cumprimento e por vontade das partes. Por causas validamente pactadas.- Expiración do termo.- Por mutuo acordo. Por desaparición ou incapacidade dunha das partes. Por causas que atinxen ao empresario.- Por causas que atinxen ao traballador. Por vontade unilateral do traballador. Dimisión e abandono.- Resolución *causal por decisión do traballador. Por vontade unilateral do empresario. O concepto de despedimento.- Tipoloxía.
Tema 13. O despedimento	O despedimento disciplinario e a potestade disciplinaria. Causas xustas (estatutarias e extraestatutarias).- Forma. Carta de despedimento, audiencia a delegados sindicais e expediente contraditorio. Outras.- Cualificación e efectos. Procedente, improcedente e nulo.- O caso do despedimento tácito.- Outras sancións. Legalidade e tipicidade. Límites legais. Formalidades. Prescrición das infraccións. O despedimento por causas obxectivas. Concepto e causas.- Requisitos e forma.- Cualificación e efectos. O despedimento colectivo. Concepto e causas.- O procedemento de regulación de emprego. Cualificación e efectos
PARTE III. DEREITO COLECTIVO DO TRABALLO	
Tema 14. Liberdade sindical e dereito de asociación empresarial	A liberdade sindical. Concepto.- Ámbito subxectivo.- As asociacións empresariais como suxeitos excluídos.- Contido esencial e adicional.- Tutela da liberdade sindical. Sindicatos e organizacións empresariais. Réxime xurídico. Representatividade sindical e acción sindical. A maior representatividade e a suficiente representatividade.- A representatividade empresarial.
Tema 15. Participación dos traballadores na empresa	Representación estatutaria. Delegados de persoal e comités de empresa.- Comité conxunto e comité intercentros.- Comités de empresa europeos.- Competencias dos representantes. Garantías e prerrogativas. Representación sindical. Seccións sindicais e delegados sindicais. Asemblea de traballadores.

Tema 16. A negociación colectiva	Suxeitos negociadores e ámbitos persoal, funcional, territorial e temporal. A lexitimación para negociar e as unidades de negociación.- A concorrencia de convenios.- Duración e sucesión de convenios.- A negociación colectiva extraestatutaria.- Os acordos de empresa. O proceso de negociación dos convenios. Solicitude de negociación e constitución da comisión negociadora.- Validez. Forma, rexistro e publicación dos convenios.- Control da ilegalidade ou lesividade. Adhesión e extensión. O contido dos convenios e a súa administración. Contido mínimo.- Contido normativo e obrigacional.- Interpretación e aplicación do convenio.
Tema 17. Conflitos colectivos e procedementos de solución	Medidas de conflito colectivo. O dereito de folga. Fontes reguladoras. Titularidade e límites: folgas ilegais e folgas ilícitas ou abusivas. Procedemento de desenvolvemento. Efectos. Folgas en servizos esenciais.- O peche patronal. Procedementos de solución de conflitos colectivos. Especial referencia aos procedementos de conciliación, mediación e arbitraje e ao procedemento de conflito colectivo.
PARTE IV. DEREITO DA SEGURIDADE SOCIAL Tema 18. O Sistema de Seguridade Social	Estrutura do sistema de Seguridade Social. O modelo constitucional de Seguridade Social.- Nivel profesional ou contributivo.- Nivel asistencial ou non contributivo.- Réxime Xeral e Réximes Especiais da Seguridade Social. Xestión da Seguridade Social. Entidades xestoras e servizos comúns.- Entidades colaboradoras. Actos de encadramento. Inscripción, afiliación, altas e baixas. Financiamento do Sistema de Seguridade Social. En particular, no Réxime Xeral. O deber de cotización. Bases, tipos e cuotas
Tema 19. A acción protectora no Réxime Xeral da Seguridade Social	Riscos profesionais e riscos comúns. Accidente de traballo, enfermidade profesional, enfermidade común e accidente non laboral. Referencia ao risco durante o embarazo, á lactancia natural e ao coidado de menores con cancro ou enfermidade grave. Tipoloxía e extensión da acción protectora. Definición, requisitos de acceso e contía: Asistencia sanitaria. Incapacidade temporal. Maternidade, paternidade, risco durante o embarazo e a lactancia e cancro ou enfermidade grave de menor. Incapacidade permanente. Xubilación. Morte e supervivencia. Protección á familia. Desemprego.
Tema 20. A Administración de Traballo e a Xurisdicción Social	Remisión.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	48.5	24	72.5
Estudo de casos	13.5	13.5	27
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	41	42.5
Estudo de casos	13.5	27	40.5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	41	42.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Atenderanse as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas de desenvolvemento	40	A1 B1 C9 A2 A4 A5
Estudo de casos	20	A3 B3 C10 D1 A4 B4 D5
Exame de preguntas obxectivas	40	A1 B1 C9 A2 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos/as

poden optar entre dous sistemas de avaliación: 1. Sistema de avaliación continua 2. Sistema de avaliación final

1. CRITERIOS

DE AVALIACIÓN CONTINUA 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Para acollerse

ao sistema de avaliación continua e aprobar a materia mediante este sistema, o alumno/a deberá cumprir os dous requisitos seguintes:

1.

Acreditar asistencia a un 80% das clases maxistras e grupos medianos-, sen que, salvo casos excepcionais -ej. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia.

2.

Obter unha cualificación de cinco ou superior como nota media que resulte dos tres tipos de probas de avaliación que se realizarán ao longo do cuatrimestre, debendo obter unha cualificación non inferior a 4 en cada unha das probas para poder facer media a efectos de aprobar a materia mediante o sistema de avaliación continua. Se o alumno obtivo menos dun 4 nalgunha das tres probas, a cualificación que figurará nas actas da avaliación de decembro/xaneiro será a de suspenso (máximo 4.9). No entanto, poderá continuar en avaliación continua na avaliación correspondente á 2ª edición de actas (xuño-xullo).

AVALIACIÓN 1ª

edición de actas (decembro/xaneiro): A nota final será o resultado da suma das cualificacións conseguidas nas seguintes probas obrigatorias:

1.

Exame de preguntas obxectivas

(40% da nota final). Previsiblemente no mes de outubro, os alumnos/as realizarán un exame de preguntas obxectivas con preguntas pechadas de elección múltiple (sinalando unha resposta entre un número limitado de posibilidades). A citada proba tipo test incluírá preguntas de carácter teórico (contidos propios das clases maxistras) e de carácter práctico (contidos propios de grupos medianos) dos temas 1 a 9-10 da guía docente.

2.

Estudo de casos (20% de a nota final). No marco dos grupos medianos, formularanse distintas tarefas (estudo de casos) que deberán ser entregadas, todas elas, segundo os prazos

previstos no cronograma previamente facilitado. Procederáse á corrección das devanditas tarefas na aula. Con todo, a efectos de cualificación, seleccionaranse dúas tarefas -idénticas para todos os alumnos/as entre as tarefas formuladas-. No entanto, nos casos en os que un alumno/a non poida entregar en prazo únicamente un dos supostos prácticos requiridos, ofreceráselle a posibilidade de continuar no sistema de avaliación continua substituíndo esa entrega pola realización do caso práctico no exame final, avaliándose esa proba, no seu caso, como unha tarefa máis das que o alumno debe realizar nos grupos medianos, en substitución da que non sexa puntualmente entregada.

3.

Exame de preguntas de desenvolvemento

(40% de a nota final). Na data oficialmente sinalada para a avaliación da materia en decembro-xaneiro, os alumnos/as realizarán unha proba de respostas de desenvolvemento dos temas 10-11 a 19 da guía docente.

Se o alumno

obtivo menos dun 4 no exame de preguntas obxectivas ou no estudo de casos, permitiráselle presentarse na convocatoria de decembro-xaneiro, ademais de ao exame de preguntas de desenvolvemento, á parte que teña suspensa no exame que se realice para alumnado que non se acolla a avaliación continua. Nesta avaliación, o exame constará de dous partes -unha teórica, de preguntas

de desenvolvemento e outra práctica, con un estudo de casos-. Non haberá proba tipo test, polo que, se a proba suspensa é o exame de preguntas obxectivas, deberá examinarse do contido dos temas 1 a 9-10 mediante unha proba de preguntas de desenvolvemento. Si a proba suspensa é a correspondente a o estudo de casos, deberá realizar a parte do exame correspondente ao estudo de casos.

Se o alumno

de avaliación continua ten algunha das probas suspensa cunha cualificación inferior a catro, a cualificación que figurará na primeira edición de actas será a de suspenso (máximo 4.9), aínda que a cualificación media que obteña sexa superior a 5. Se o alumno/a non se presenta a algunha das partes en decembro/xaneiro, a cualificación que figurará nas actas da primeira avaliación será a de non presentado/a. Nestes casos, na 2ª edición de actas (convocatoria de xuño/xullo), o alumno deberá examinarse da proba ou probas nas que non obteña unha cualificación mínima de 5.

2. CRITERIOS

DE AVALIACIÓN CONTINUA 2ª EDICIÓN DE ACTAS

Se o alumno/a obtívese

unha cualificación superior a 5 nalgunha das probas obrigatorias desenvolvidas durante o primeiro cuatrimestre (exame de preguntas obxectivas, estudo de casos ou exame de preguntas de desenvolvemento) pero non conseguise aprobar a asignatura na primeira edición de actas (decembro/xaneiro), poderá conservar na segunda edición (avaliación de xuño-xullo) a cualificación das probas aprobadas e examinarse únicamente da parte suspensa.

Na avaliación de xuño-xullo, que

terá lugar na data oficialmente sinalada, o exame constará de dous partes -unha teórica, de preguntas de desenvolvemento e outra práctica, con un estudo de casos-. O estudante sometido a avaliación continua quedará exento das preguntas de desenvolvemento que se correspondan coa parte do temario da guía docente que teña aprobado e/ou, no seu caso, do estudo de casos. Aínda que a parte suspensa sexa a correspondente ao exame de preguntas obxectivas, na segunda edición de actas o exame correspondente aos temas 1 a 9-10 será de preguntas de desenvolvemento.

A nota obtida na avaliación

continua non se conservará para convocatorias de cursos académicos posteriores. O alumno/a deberá someterse a un novo proceso de avaliación continua, agás que opte pola avaliación final teórica e práctica.

3. SISTEMA DE AVALIACIÓN FINAL 1ª e 2ª

EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

O alumno/a que non cumpra os requisitos

para acollerse a o sistema de avaliación continua ou que opte por non facelo, terá dereito a ser avaliado mediante un exame final que representa o 100%

de a cualificación en a materia. O citado exame final constará de dúas probas:

1.
Exame de preguntas de desenvolvemento
(80% de a nota final)

2.
Estudo de casos (20% de a nota final)

O exame final terá lugar, nas convocatorias de fin de carreira e na primeira e segunda edición de actas, na data e horario especificadas no calendario de probas de avaliación

aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

Na convocatoria de fin de carreira, o alumno deberá acollerse necesariamente ao sistema de avaliación final.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALONSO OLEA, M. y CASAS BAAMONDE, Mª E., **Derecho del Trabajo**, última edición,

MARTÍN VALVERDE, A., RODRÍGUEZ-SAÑUDO GUTIÉRREZ, F. y GARCÍA MURCIA, J., **Derecho del Trabajo**, última edición,

CRUZ VILLALÓN, J., **Compendio de Derecho del Trabajo**, última edición,

AA.VV., **LEGISLACIÓN: Legislación laboral y de Seguridad Social**, última edición,

AA.VV., **LEGISLACIÓN: Legislación Social Básica**, última edición,

AA.VV. (Coord. FERNÁNDEZ DOCAMPO, M^a.B. y FERNÁNDEZ PROL, F.), **Casos prácticos de Derecho del Trabajo y de la Seguridad Social**, última edición,

Bibliografía Complementaria

OJEDA AVILÉS, A., **Derecho Sindical**, última edición,

MONTOYA MELGAR, A., **Derecho del Trabajo**, última edición,

RAMÍREZ MARTÍNEZ, J. M., SALA FRANCO, T. y otros, **Curso de Derecho del Trabajo**, última edición,

SALA FRANCO, T., ALBIOL MONTESINOS, I., **Derecho Sindical**, última edición,

BLASCO LAHOZ, J.F., **Seguridad Social. Régimen general, Regímenes Especiales y prestaciones no contributivas**, última edición,

RODRÍGUEZ RAMOS, M.J., GORELLI HERNÁNDEZ, J. y VÍLCHEZ PORRAS, M., **Sistema de Seguridad Social**, última edición,

VIDA SORIA, J., MONEREO PÉREZ, J.L., MOLINA NAVARRETE, C., QUESADA SEGURA, R., **Manual de Seguridad Social**, última edición,

AA.VV., **Legislación Laboral y de Seguridad Social**, última edición,

AA.VV., **Código de la Seguridad Social**, última edición,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito procesual penal**

Materia	Dereito procesual penal			
Código	O03G081V01601			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Fernández Fustes, María Dolores			
Profesorado	Fernández Fustes, María Dolores Martínez García, Mirian			
Correo-e	dfustes@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia Dereito Procesual Penal estúdanse as institucións básicas do proceso penal, como instrumento tendente á investigación e axuízamento das condutas delituosas, así como o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C28	CE34 - Coñecer as institucións básicas do proceso penal e o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.
C29	CE35 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos-procesuais de carácter penal e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da normativa procesual penal
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer as institucións básicas do proceso penal, e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	A2	B1	C28	D1
	A3	B2	C29	D3
	A4	B3		D4
	A5	B4		D5

Contidos

Tema

PARTE PRIMEIRA: CONCEPTOS XERAIS E
PRESUPOSTOS PROCESUAIS

Lección 1. O PROCESO PENAL

1. Evolución histórica. 2. Os sistemas procesales penais. 3. Fontes. 4. As diversas funcións do proceso penal.

Lección 2. ESTRUTURA E PRINCIPIOS INFORMADORES

1. Estrutura do proceso de declaración. 2. Principios informadores: Xuíz legal. Contradición. Igualdade. Legalidade e oportunidade. Principio acusatorio. Principio de proporcionalidade. Principios de oralidade, intermediación e publicidade.

Lección 3. A COMPETENCIA

1. Presupostos procesuais relativos ao órgano xurisdiccional. Xurisdicción. 2. Competencia obxectiva. 3. Competencia funcional. 4. Competencia territorial. 5. A conexión.

Lección 4. AS PARTES NO PROCESO PENAL

1. Concepto e clasificación. 2. Partes acusadoras. 3. Partes acusadas. 4. As partes civís no proceso penal.

PARTE SEGUNDA: DESENVOLVEMENTO DO
PROCESO PENAL

Lección 5. FORMAS DE INCOACIÓ

1. A denuncia. 2. O ateigado. 3. A querela. 4. Formas especiais de incoación.

Lección 6. A FASE DE INSTRUCIÓN

1. A Investigación preliminar. 2. A instrución xudicial: concepto e clases. Regras xerais sobre o procedemento. 3. Formulación da imputación polo Xuíz: concepto e significado. Formas de realizar a imputación nos distintos procesos ordinarios.

Lección 7. DILIXENCIAS DE INVESTIGACIÓ

1. Concepto e diferenciación cos actos de proba. 2. Dilixencias para a identificación do delincuente e das súas circunstancias persoais. 3. Dilixencias sobre o corpo do delito. 4. Inspección ocular. 5. Reconstrución dos feitos. 6. Declaración do imputado. 7. Declaracións testificais. 8. Ditames periciais. 9. Outras dilixencias de investigación.

Lección 8. DILIXENCIAS DE ANTICIPACIÓ E ASEGURAMIENTO DA PROBA

1. Proba anticipada e proba preconstituída. Dilixencias para a obtención e aseguramento de fontes de proba. 2. A entrada e rexistro domiciliario. 3. Intervención de comunicacións persoais. 4. Inspeccións e intervencións corporais. 5. Probas alcoholométricas.

Lección 9. AS MEDIDAS CAUTELARES E DE PROTECCIÓN

1. Concepto, características e presupostos. 2. Medidas cautelares persoais: A Detención. Control xudicial das detencións ilegais: o procedemento de habeas corpus. A prisión preventiva. A liberdade provisional. 3. Medidas cautelares limitativas de dereitos. 4. Medidas de protección: orde de afastamento. Orde de protección. 5. Medidas cautelares reais.

Lección 10. A FASE INTERMEDIA

1. A denominada "fase intermedia": función. 2. Desenvolvemento da fase intermedia nos distintos procesos ordinarios. 3. O sobreesamento. 4. A apertura do xuízo oral. 5. Os escritos de calificacións provisionais. 6. A conformidade.

Lección 11. O XUÍZO ORAL

1. Actos previos ao xuízo. 2. As "cuestións previas". 3. Práctica da proba. 4. As calificacións definitivas. 5. A "tese" de desvinculación do órgano xurisdiccional (artigo 733 LECrim). 6. Informes e última palabra. 7. A suspensión do xuízo oral.

Lección 12. A SENTENZA PENAL

1. Estrutura e forma. 2. Requisitos. 3. A valoración da proba: presunción de inocencia e principio in dubio pro reo.

Lección 13. EFECTOS DO PROCESO

1. Efectos xurídicos: a "cousa xulgada": concepto e fundamento. Presupostos e límites. Tratamento procesual. 2. Impugnación da cousa xulgada: O proceso de revisión. O recurso de anulación.

PARTE TERCEIRA: TIPOLOGÍA DE PROCESOS
PENAI

Lección 14. PROCESOS ORDINARIOS

1. O proceso por delitos graves. 2. O proceso abreviado. 3. O procedemento para o xuízo por delitos leves.

Lección 15. PROCESOS PENAI

1. O proceso ante o xurado. 2. O axuizamento rápido de delitos e faltas. 3. O proceso de menores. 4. Outros procesos especiais.

PARTE CUARTA: O SISTEMA DE RECURSOS

Lección 16. CONSIDERACIÓNS XERAIS. OS RECURSOS INTERLOCUTORIOS
 1. O dereito ao recurso no proceso penal. 2. Clases de recursos. 3. Efectos. 4. Recurso de reforma. 5. Recurso de súplica. 6. Recurso de queixa: modalidades da queixa.

Lección 17. O RECURSO DE APELACIÓN

1. Concepto, natureza, competencia e legitimación. 2. O recurso de apelación contra autos. 3. O recurso de apelación contra sentenzas.

Lección 18. O RECURSO DE CASACIÓN

1. Concepto, natureza, competencia e legitimación. 2. Resolucións contra as que procede. 3. Motivos de casación. 4. Procedemento.

PARTE QUINTA: A EXECUCIÓN PENAL**Lección 19 A EXECUCIÓN DE PENAL**

1. A execución penal. 2. Execución de penas privativas de liberdade. Suspensión da execución. Liberdade condicional. 3. As medidas de seguridade privativas de liberdade. 4. Penas privativas de dereitos e penas accesorias. 5. Medidas de seguridade non privativas de liberdade. 6. Penas de contido patrimonial. 7. Execución da condena por responsabilidade civil.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	31.5	61	92.5
Seminario	15.7	33.5	49.2
Exame de preguntas obxectivas	2.8	0	2.8
Resolución de problemas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Traballo	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte de o profesor de os contidos sobre a materia obxecto de estudo. O traballo na lección magistral DEBERÁ ser complementado por a/o estudante con traballo autónomo. Ademais, valorarase especialmente a participación activa e fundamentada da/o estudante en as clases magistrales.
Seminario	Análise de un feito, problema ou suceso real con a finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. O traballo en o seminario DEBERÁ ser complementado por a/o estudante con traballo autónomo. Ademais, valorarase especialmente a participación activa e fundamentada da/o estudante en os seminarios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de tutorías fixado polas profesoras e publicado oportunamente polo centro, os estudantes, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar coas profesoras dudas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Seminario	No horario de tutorías fixado polas profesoras e publicado oportunamente polo centro, os estudantes, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar coas profesoras dudas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuadrimestre realizaranse dous probas tipo test, na data indicada pola docente. A nota media de ambas as probas constituirá o 20% da nota final. Estas probas non liberan materia de face ao exame final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	20	A2 B3 C28 D4 B4 C29 D5

Resolución de problemas	Na data fixada no calendario oficial de exames realizarase unha proba de carácter práctico consistente en o estudo de un caso. A nota de esta proba constituirá o 20% de a cualificación final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas de o proceso penal e familiarizarse con o funcionamento práctico de o mesmo en as súas diversas modalidades procedimentais.	20	A2 B3 C28 D1 A3 B4 C29 D4 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames realizarase un exame, que comprende toda a materia. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	50	A2 B1 C28 D1 A4 B2 C29 D4 A5 B3 D5 B4
Traballo	As/os estudantes realizarán un traballo en grupo, que se asignará ao principio do cuadrimestre. Devandito traballo será exposto e debatido nas clases prácticas. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	10	A2 B4 C28 D3 C29 D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Primeira oportunidade (maio/xuño):

A/O estudante debe elixir entre un sistema de avaliación continua ou a realización dun exame final.

a) Avaliación continua:

O sistema de avaliación continua consistirá en:

- **Dúas probas teóricas tipo test**, que se realizarán nas datas indicadas ao comezo do cuadrimestre. A nota media obtida nestas probas representará o 20% da cualificación final. Para poder ser avaliado polo sistema de avaliación continua será necesario obter de media en ambas as probas un 4 sobre 10.
- A realización dun **traballo en grupo**, que será exposto e debatido durante as clases prácticas. A nota obtida no mesmo representará o 10% da cualificación final.

Así mesmo, na avaliación continua valorarase positivamente a participación activa e fundamentada nas clases, nos foros de discusión da materia e noutras actividades organizadas polas docentes responsables da materia.

- A avaliación completarase co **exame final**. Este exame representa o 70% da cualificación final. O exame constará de dous partes: Unha proba teórica escrita sobre toda a materia, que representará o 50% da cualificación final. Unha proba práctica escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 20% da cualificación final. Para superar o exame final e poder sumar a cualificación obtida en avaliación continua, o estudante terá que aprobar a parte práctica e a parte teórica

A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018/2019.

b) Exame final:

A/o estudante, que non se someta ao sistema de avaliación continua ou que quede excluído do mesmo, realizará un exame final. Este exame representa o 100% da cualificación da materia. O exame constará de dous partes:

- Unha **proba teórica** sobre toda a materia, que representará o 80% da cualificación final.
- Unha **proba práctica** escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 20% da cualificación final.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado, o estudante terá que superar a parte práctica e a parte teórica. É dicir, na proba práctica terá que obter polo menos un 1 sobre 2 e na parte teórica un 4 sobre 8.

A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018/2019.

2. Segunda oportunidade (xullo):

Consistirá para todas/os as/os estudantes nun **exame final**. Este exame representa o 100% da cualificación da materia. O exame constará de dous partes:

- Unha **proba teórica** sobre toda a materia, que representará o 80% da cualificación final.
- Unha **proba práctica** escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 20% da cualificación final.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado, o estudante terá que **superar cada unha dos seus partes**, a parte práctica e a parte teórica. É dicir, na proba práctica terá que obter polo menos un 1 sobre 2 e na parte teórica un 4 sobre 8.

A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018/2019.

3. Convocatoria fin de carreira:

Para as/os estudantes que se matriculen na convocatoria fin de carreira, o exame escrito representa o 100% da cualificación da materia. O exame constará de dous partes:

- Unha **proba teórica** escrita sobre toda a materia, que representará o 80% da cualificación final.
- Unha **proba práctica** escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 20% da cualificación final.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado, a/o estudante terá que **superar cada unha das partes**, a parte práctica e a parte teórica. É dicir, na proba práctica terá que obter polo menos un 1 sobre 2 e na parte teórica un 4 sobre 8. A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018/2019.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V., CORTÉS DOMÍNGUEZ, V, **Derecho procesal penal**, última edición,

MONTERO AROCA, J., GÓMEZ COLOMER, J. L., MONTÓN REDONDO, A., BARONA VILAR, S., **Derecho Jurisdiccional III. Proceso Penal**, última edición,

DE LA OLIVA SANTOS, A., ARAGONES MARTÍNEZ, S., HINOJOSA SEGOVIA, R MUERZA ESPARZA, J., TOMÉ GARCÍA,, **Derecho procesal penal**, última edición,

GIMENO SENDRA, V., **Manual de Derecho procesal penal**, última edición,

ASENCIO MELLADO, J. M., **Derecho procesal penal**, última edición,

RAMOS MÉNDEZ, F., **Enjuiciamiento criminal. Duodécima lectura constitucional**, última edición,

Bibliografía Complementaria

MORENO CATENA, V., **El proceso penal : doctrina, jurisprudencia y formularios**, última edición,

GIMENO SENDRA, V., **Los Procesos penales : comentarios a la ley de enjuiciamiento criminal, con formularios y jurisprudencia**, última edición,

Aranzadi Westlaw,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito penal I/O03G081V01302

Dereito penal II/O03G081V01402

Sistema xudicial español e proceso civil/O03G081V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito internacional privado**

Materia	Dereito internacional privado			
Código	003G081V01602			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Michinel Álvarez, Miguel Ángel			
Profesorado	Michinel Álvarez, Miguel Ángel			
Correo-e	michinel@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito internacional privado está formado polo Dereito procesal civil internacional e o Dereito aplicable ás relacións xurídico privadas internacionais			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C1	CE1 - Coñecer a normativa legal de Dereito internacional privado, nacional, comunitaria e convencional, así como os problemas de aplicación das devanditas normas dado o carácter unitario do ordenamento xurídico.
C2	CE2 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito internacional privado e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer e poder aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas	A2	B1	C1	D1
	A3	B2	C2	D2
	A4	B4		D3
	A5			D5

Contidos

Tema	
Tema 1: Fundamentos.	1. O obxecto, o contido e a estrutura do Dereito internacional privado. 2. As fontes do Dereito internacional privado
PRIMEIRA PARTE: A COMPETENCIA XUDICIAL INTERNACIONAL.	1. Orixes e ámbitos de aplicación. 2. Sistema de normas de competencia xudicial.
Tema 2: A competencia xudicial internacional no Regulamento Bruxelas I.	
Tema 3: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos en materia matrimonial e de responsabilidade parental.	1. O Regulamento Bruxelas II. 2. Os Regulamentos en materia de réxime económico matrimonial.

Tema 4: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos en materia de alimentos e sucesións.	1. O Regulamento Bruxelas III. 2. O Regulamento sobre sucesións.
Tema 5: A competencia xudicial internacional no Regulamento sobre insolvencia. As normas de competencia do réxime interno.	1 O Regulamento sobre insolvencia. 2. O réxime interno de competencia xudicial internacional.
SEGUNDA PARTE: A COOPERACIÓN XURÍDICA INTERNACIONAL EN MATERIA CIVIL.	
	1. As competencias derivadas. 2. A litispendencia e a conexidade. 3. A notificación internacional.
Tema 6: A conciliabilidade de procesos. A notificación internacional.	
Tema 7: A proba internacional. A información sobre o Dereito estranxeiro.	1. A proba internacional. 2. A información sobre o Dereito estranxeiro.
Tema 8: O réxime xeral de recoñecemento e execución	1. Aspectos introdutorios. 2. O réxime do Regulamento Bruxelas I. 3. O réxime interno. 4. A execución forzosa internacional.
Tema 9: Os réximes especiais de recoñecemento.	1. En materia matrimonial. 2. En materia de filiación. 3. En materia de alimentos. 4. En materia de sucesións. 5. En materia de insolvencia. 6. Outros réximes especiais.
TERCEIRA PARTE: O DEREITO APLICABLE	
Tema 10: Aspectos xerais sobre lei aplicable.	1. Métodos presentes. 2. Cuestións específicas do método conflitual. 3. Alegación e proba do Dereito estranxeiro. 4. A lei aplicable ao proceso civil.
Tema 11: Lei aplicable aos contratos.	1. Ámbito de aplicación do Regulamento Roma I 2. Determinación da lei aplicable ás obrigacións contractuais segundo o Regulamento. 3. Problemas de delimitación do ámbito da lei aplicable segundo o Regulamento.
Tema 12: Lei aplicable á responsabilidade non contratual.	1. Ámbito de aplicación do Regulamento Roma II. 2. Determinación da lei aplicable ás obrigacións non contractuais segundo o Regulamento. 3. Problemas de delimitación do ámbito da lei aplicable segundo o Regulamento. 4. Outras fontes en materia de lei aplicable á responsabilidade non contratual.
Tema 13: Lei aplicable á persoa, aos bens e aos actos xurídicos.	1. Lei aplicable ás persoas físicas. 2. Lei aplicable ás persoas xurídicas. 3. Lei aplicable á representación. 4. Lei aplicable aos dereitos reais. 5. Lei aplicable á forma dos actos xurídicos.
Tema 14: Lei aplicable ao matrimonio e á filiación.	1. Lei aplicable á celebración do matrimonio. 2. Lei aplicable ao réxime económico matrimonial. 3. Lei aplicable á disolución do matrimonio. 4. Lei aplicable á filiación e a responsabilidade parental.
Tema 15: Lei aplicable aos alimentos, á sucesión por causa de morte e á insolvencia.	1. Lei aplicable aos alimentos. 2. Lei aplicable á sucesión por causa de morte. 3. Lei aplicable á insolvencia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	23.5	47
Lección maxistral	47.1	47.1	94.2
Exame de preguntas obxectivas	1.5	15	16.5
Probas de resposta curta	3.5	42	45.5
Resolución de problemas	2	12	14
Outras	3.9	3.9	7.8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno prestarase polos profesores no horario de titorías fixado polo centro
Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno prestarase polos profesores no horario de titorías fixado polo centro

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...) ás que se refire o punto 2 infra. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	15	A2 B1 C1 D5 A3 B2 C2 A5 B4
Probas de resposta curta	Probas parciais descritas no punto 3º infra. Ademais, poderase realizar algún control deste tipo no marco do punto 2º infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	60	A2 B1 C1 A3 B2 A5
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Ver punto 2 infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	15	A3 B4 C2 D5
Outras	Valórase a asistencia a clase e a participación do alumnado nas distintas actividades, debates ou exposicións. Compróbase a asistencia para evidenciar que, como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	10	A4 D1 D2 D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA:

1. Valórase a asistencia e a participación nas clases teóricas e prácticas, ata un 10% de a cualificación final. O profesor indicará ao comezo do curso as condicións e a forma en que se valorará dita asistencia e participación.
- 2.- Poderanse realizar diversos controis teóricos e/ou prácticos non liberatorios ao longo de o curso e que, conxuntamente, suporán o 30% da cualificación final.
- 3.- Haberá, ademais dos anteriores, un mínimo de dous exames parciais sobre os contidos da asignatura, que suporán o 60% da cualificación total, liberatorios si se aproban, podendo ser orais ou escritos, segundo indique o profesor. Para seguir no sistema de avaliación continua, o alumnado debe aprobar o primeiro deles e presentarse a todos, obtendo en cada un unha nota superior ao 35%.

AVALIACIÓN FINAL EN TODAS AS CONVOCATORIAS:

O alumnado que non supere ou non poida seguir o sistema de avaliación continua descrito deberá presentarse, na convocatoria da súa elección, ao exame final único teórico-práctico que suporá o 100% da cualificación (50% parte teórica, 50% parte práctica). A parte teórica poderá ser oral ou escrita, segundo indique o profesor. Este sistema aplicarase na primeira avaliación e nas outras previstas, como a de xullo e extraordinaria de fin de carreira.

CRONOGRAMA: A comezo do curso, o profesor fará público un cronograma orientativo do desenvolvemento semanal da

asignatura, detallando en particular as datas nas que poida realizarse algún tipo de proba obxecto de avaliación.

DATAS OFICIAIS DE EXAMES: As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2018-19 publicadas en www.dereito.uvigo.es.

O alumnado que, a xuízo do profesor, non respecte os compromisos éticos adquiridos coa Universidade de Vigo, en o referente á realización de probas, quedará automaticamente excluído da avaliación continua, sen prexuízo doutras actuacións ás que puidese dar lugar a súa conduta, como pode ser a apertura dun expediente disciplinario.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garcimartin Alférez, F.J., **Derecho internacional privado**, última edición, Thomson Aranzadi,

Fernández Rozas, J. C., **Derecho internacional privado**, última edición, Civitas,

Calvo Caravaca, A. L., **Derecho internacional privado**, última edición, Comares,

aa. vv., **Legislación básica de Derecho internacional privado**, última edición, Aranzadi / Comares / Tecnos,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Sistema xudicial español e proceso civil/O03G081V01403

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Outros comentarios

Téngase en conta que os contidos previstos no apartado correspondente desta guía docente desenvolven os descritores básicos da materia incluídos na memoria do grao en Dereito, sendo a correspondencia entrambos como segue:

- Identificación dos presupostos, obxecto, contido e funcións básicas do Dereito internacional privado (Tema 1 Subtema 1)
  - Procedementos de produción xurídica (Tema 1 Subtema 2)
  - Análise dos problemas de competencia xudicial internacional (Temas 2 a 5)
  - Eficacia no foro de actos e resolucións estranxeiras (Tema 7)
  - Análise da problemática de Dereito aplicable. Técnicas normativas e problemas de aplicación da norma de conflito (Tema 8)
  - Réxime do proceso con elemento estranxeiro (Tema 6 Subtemas 1 e 2)
  - Asistencia xudicial internacional (Tema 6 Subtema 3)
  - Dereito civil internacional (Temas 9 a 14)
-

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito financeiro e tributario I

Materia	Dereito financeiro e tributario I			
Código	003G081V01603			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández López, Roberto Ignacio			
Profesorado	Fernández López, Roberto Ignacio García Fernández, Antía Siota Álvarez, Mónica			
Correo-e	rfernandez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral O "Dereito Financeiro e Tributario I" é unha materia que ten por finalidade o estudo da ordenación xurídica dos ingresos e gastos públicos, así como das relacións xurídicas que xorden entre a Administración e os particulares.

A materia obxecto de estudo estrutúrase en tres grandes apartados. Dun lado, o primeiro apartado serve de introdución ao estudo do Dereito Financeiro, destacando a análise das fontes desta rama xurídica e do poder financeiro nos tres niveis de Facenda (Estado, Comunidades Autónomas e Corporacións Locais). Un segundo apartado dedica especial atención ao dereito orzamentario, é dicir, ao estudo xurídico do ciclo do gasto público. Por último, o terceiro apartado correspóndese coa denominada "Parte xeral" do Dereito Tributario, a cal -á súa vez- enfróntase por separado ao estudo do tributo e a obrigação tributaria, á interpretación e aplicación dos tributos, ao dereito sancionador tributario e, finalmente, á revisión dos actos administrativos tributarios, contidos todos eles cuxo coñecemento resulta imprescindible antes de abordar a "Parte especial" do Dereito Tributario ("Dereito Financeiro e Tributario II"), que completa a formación do estudantado no que atinxe ás materias obrigatorias de Dereito Financeiro.

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C18	CE24 - Coñecer o modelo de distribución do poder financeiro en España, así como os ingresos públicos (en especial, os tributos: os seus elementos esenciais e os procedementos de aplicación) e as normas que rexen o gasto público.
C19	CE25 - Saber interpretar e aplicar as normas do ordenamento xurídico financeiro
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público	A1	B1	C18	D1
	A2	B2	C19	D3
	A3	B3		D4
	A4	B4		D5
	A5			

Contidos

Tema	
PRIMEIRA PARTE: INTRODUCCIÓN AO ESTUDO DO DEREITO FINANCEIRO.	1.- O Dereito Financeiro. Concepto e contido. 2.- As fontes do ordenamento financeiro. 3.- Os principios constitucionais de xustiza no ordenamento financeiro. 4.- O poder financeiro en España. 5.- A aplicación e interpretación das normas financeiras. 6.- O obxecto da actividade financeira. Aspectos xurídicos. 7.- A Débeda Pública.
SEGUNDA PARTE: DEREITO ORZAMENTARIO.	8.- O Dereito Orzamentario. Concepto. Os principios orzamentarios. 9.- Contido e efectos xurídicos do Orzamento. 10.- Fases do ciclo orzamentario. Elaboración, aprobación e execución do Orzamento. 11.- Os orzamentos das Comunidades Autónomas, Entidades Locais, Entes Institucionais e Seguridade Social. As subvencións. 12.- O Orzamento da Facenda da Unión Europea. 13.- O control do Orzamento.
TERCEIRA PARTE: DEREITO TRIBUTARIO. PARTE XERAL.	14.- Os principios constitucionais en materia tributaria. 15.- A obriga tributaria. O tributo. 16.- Clases de tributos. 17.- O feito imponible. 18.- As obrigas subsidiarias e accesorias. 19.- Suxeitos da obriga tributaria. 20.- A capacidade no ámbito tributario. 21.- A cuantificación da obriga tributaria. 22.- Réximes de determinación de bases imponibles. Cota e débeda tributaria. 23.-Extinción da obriga tributaria. 24.- A aplicación dos tributos. Asistencia e información aos contribuíntes. 25.- A obriga de proporcionar información. 26.- O procedemento de xestión. 27.- A Inspección dos tributos. 28.- A recadación. O período executivo. 29.-Infraccións e sancións tributarias. O procedemento sancionador. 30.- A revisión de actos administrativos tributarios.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	47.1	92.3	139.4
Seminario	30.2	51.2	81.4
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Probas de resposta curta	2	0	2
Outras	1.2	0	1.2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos estruturais e esenciais da materia
Seminario	Análise de contidos específicos. Resolución de supostos prácticos. Exposición oral polo estudantado e/ou presentación escrita sobre un tema proposto polo profesorado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias previstas no apartado correspondente desta guía docente.

Seminario	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias previstas no apartado correspondente desta guía docente.
-----------	--

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas de desenvolvemento	<p>Proba final que consta de dous partes: unha práctica escrita (na que o/a alumno/a terá que demostrar a adquisición das competencias esenciais da materia) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia).</p> <p>Para os/as alumnos/as que se sometan ao sistema de avaliación continua, esta proba representará o 70% da súa nota final.</p> <p>Para os/as alumnos/as que NON se sometan a avaliación continua, ou que queden excluídos do devandito sistema, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.</p>	70	A1 B1 C18 D1 A2 B2 C19 D5 A4 B3 A5 B4
Probas de resposta curta	<p>Nos seminarios realizaranse probas de resposta curta exclusivamente aos/as alumnos/as que se sometan ao sistema de avaliación continua. A nota media dos distintos exames constituirá o 20% da nota final dos/as devanditos/as alumnos/as.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.</p>	20	A1 B1 C18 A2 B2 C19 A4 B4
Outras	<p>Nos "Seminarios" das clases presenciais tamén se proporá ao alumnado a realización de distintas actividades: casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa colaborativa na aula, etc. Estas actividades só serán avaliadas para os/as alumnos/as que se sometan a avaliación continua. Ademais, valorarase especialmente a participación activa do estudantado tanto nas clases maxistras como nos devanditos "Seminarios". Ditas actividades suporán o 10% da cualificación final.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.</p>	10	A1 B1 C18 D1 A2 B2 C19 D3 A3 B3 D4 A4 B4 D5 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame. Oportunamente, a comezo do cuadrimestre académico, proporcionaráselle ao alumnado un temario máis detallado cos epígrafes que conforman cada lección.

Primeira oportunidade de exame

1.- Ao comezo do cuadrimestre, a/o alumna/o deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, os profesores da materia proporcionaranlle un documento que a/o alumna/o deberá cubrir e asinar nun determinado prazo.

2.- A/o alumna/o que se acolla ao sistema de avaliación continua, entregando o documento sinalado no punto anterior, será avaliado conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final (70%), probas de resposta curta (20%) e outras (10%). Na proba final, o exame de teoría e oral suporá o 80% da cualificación e o práctico, por escrito, suporá un 20%. En todo caso, a/o alumna/o deberá alcanzar unha cualificación mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. A mencionada proba final realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

3.- Para as/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua, ou que queden excluídas/os do devandito sistema, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito, nos que se avaliarán todas as competencias.

Segunda oportunidade de exame

1.- No exame de xuño/xullo só se realizará unha proba final, que constará de dous partes: unha práctica escrita (na que se

resolverán un ou varios casos prácticos) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia). A citada proba final realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2018-2019.

2.- As/os alumnas/os que se someteron ao sistema de avaliación continua conservarán a nota que obtivesen no curso.

3.- Para as/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua, ou que queden excluídas/os do devandito sistema, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito, nos que se avaliarán todas as competencias.

4.- Para os/as alumnos/as que se tivesen sometido ao sistema de avaliación continua e que non superaran a proba final, nin na primeira nin na segunda oportunidade de exame, a nota obtida a través de dito sistema poderá conservarse no curso académico seguinte.

Advertencia específica para as/os alumnas/os que concorran á convocatoria Fin de Carreira

O exame da convocatoria de Fin de Carreira será unha proba escrita con dúas partes, teórica e práctica, cuxa cualificación conformará o 100% da nota final. Dita nota estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico e o 30% da cualificación obtida no exame práctico. No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior. O exame de Fin de Carreira realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade.

Advertencia específica para as/os alumnas/os que soliciten ser examinadas/os por Tribunal (só para alumnado que se ache en 4ª matrícula e seguintes)

O exame constará de dous partes (práctica e teórica) e será exclusivamente escrito.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

FERREIRO LAPATZA, J.J., **Instituciones de Derecho Financiero y Tributario, Primera y Segunda Parte**, Última edición, Marcial Pons,

PÉREZ ROYO, F., **Derecho financiero y tributario. Parte General**, 28ª edición, Civitas, 2018

MARTÍN QUERALT, J.; LOZANO SERRANO, C.; TEJERIZO LÓPEZ, J.M.; y CASADO OLLERO, G., **Curso de Derecho financiero y tributario**, 29ª edición, Tecnos, 2018

SIMÓN ACOSTA, E. y otros, **Código Tributario**, 25ª edición, Aranzadi, 2018

MERINO JARA, I. (Dir.), **Derecho financiero y tributario. Parte General. Lecciones adaptadas al EEES**, 7ª edición, Tecnos, 2018

Bibliografía Complementaria

PITA GRANDAL, A.Mª. (Coordinadora), **Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario**, 2ª edición, Tórculo Edicións, 2001

CALVO ORTEGA, R. (Dir.), **Comentarios a la Ley General Tributaria**, 2ª edición, Civitas-Thomson Reuters, 2009

PITA GRANDAL, A. M., **La prueba en el procedimiento de gestión tributaria**, 1ª edición, Marcial Pons, 1998

FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., **La comprobación de hechos por la Inspección de los tributos**, 1ª edición, Marcial Pons, 1998

RUIZ HIDALGO, C., **La responsabilidad tributaria en el alzamiento de bienes**, 1ª edición, Marcial Pons, 2009

ANEIROS PEREIRA, J., **Las sanciones tributarias**, 1ª edición, Marcial Pons, 2005

MULEIRO PARADA, L. M., **La determinación objetiva: IRPF e IVA**, 1ª edición, Marcial Pons, 2009

SIOTA ÁLVAREZ, M., **Analogía e interpretación en el Derecho tributario**, 1ª edición, Marcial Pons, 2010

RAMOS PRIETO, J., **Erosión de la base imponible y traslado de beneficios: estudios sobre el Plan BEPS de la OCDE**, 1ª edición, Aranzadi, 2016

CUBERO TRUYO, A. (Dir.), **Estudios sobre el Decreto-Ley como fuente del Derecho Financiero y Tributario**, 1ª edición, Aranzadi, 2016

FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., **La imprescriptibilidad de las deudas tributarias y la seguridad jurídica**, 1ª edición, Marcial Pons, 2016

PITA GRANDAL, A. M. (Dir.), **Estudios sobre la financiación de los puertos**, 1ª edición, Marcial Pons, 2017

SESMA SÁNCHEZ, B., **La nulidad de las liquidaciones tributarias**, 1ª edición, Aranzadi, 2017

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Dereito administrativo I/O03G081V01401

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS

Xurisdicións contenciosa-administrativa e social

Materia	Xurisdicións contenciosa-administrativa e social			
Código	O03G081V01604			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público Dereito público especial			
Coordinador/a	González Gil, Eduardo			
Profesorado	Bustillo Bolado, Roberto Orlando Conde Fernández, Francisco González Gil, Eduardo Orban Moreno, José Manuel			
Correo-e	egongil@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A materia "Xurisdicións contencioso-administrativa e social" estrutúrase en dous bloques dedicados, respectivamente, á análise das ordes xurisdiccionais contencioso-administrativa e social. Para ese efecto, examínanse as competencias e estrutura das citadas ordes, así como as actuacións a desenvolver ante as mesmas no marco dos procesos propios de cada unha.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C85	CEI 38 - Coñecer a utilidade e o funcionamento das Xurisdicións Contencioso-administrativa e Social.
C86	CEI 39 - Adquirir unha formación básica que facilite no futuro o desenvolvemento profesional de actividades en ou ante órganos xudiciais das ordes Contencioso-administrativo e Social.
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdiccionais contencioso-administrativa e social.	A1	B1	C85	D1
	A2	B3	C86	D4
	A3	B4		D5
	A4			
	A5			

Contidos

Tema	
BLOQUE *I. XURISDICCIÓN CONTENCIOSO-ADMINISTRATIVA	- Fundamentos constitucionais do control de legalidade da actividade administrativa. - Orixes e evolución histórica.
TEMA 1. INTRODUCCIÓN	

TEMA 2. ASPECTOS PROCESUAIS	
TEMA 3. PROCEDEMENTO EN PRIMEIRA OU ÚNICA INSTANCIA.	
TEMA 4. PROCEDEMENTO ABREVIADO.	
TEMA 5. PROCEDEMENTOS ESPECIAIS.	
TEMA 6. RECURSOS.	
TEMA 7. EXECUCIÓN DE SENTENZAS	
TEMA 8. SOLUCIÓN EXTRAJUDICIAL DE CONFLICTOS XURÍDICO ADMINISTRATIVOS	
BLOQUE II. O PROCESO LABORAL	
TEMA 1. A ORDE XURISDICCIONAL SOCIAL	1. Concepto e fontes reguladoras.- 2. Competencias da orde Xurisdiccional social.- 2.1. Materias incluídas.- 2.2. Delimitación competencial fronte a outras ordes da xurisdición.- 3. O exercicio das accións laborais e a Lei Concursal: competencias atribuídas ao xuízo do concurso no campo laboral.- 4. Planta e regras de competencia funcional e territorial.- 4.1. Os xulgados do social.- 4.2. As salas do Social dos Tribunais Superiores de Xustiza.- 4.3. A Sala do Social da Audiencia nacional.- 4.4. A Sala do Social do Tribunal Supremo.- 5. O Tribunal Constitucional: cuestión de inconstitucionalidade e recurso de amparo.- 6. Referencia á competencia xudicial internacional da orde social.
TEMA 2. O DESENVOLVEMENTO DA ACTIVIDADE XURISDICCIONAL	1. Principios informadores do proceso laboral.- 2. As partes do proceso.- 2.1. Capacidade para ser parte.- 2.2. Capacidade procesual.- 2.3. Lexitimación.- 2.4. Postulación.- 3. Pluralidade de partes: litisconsorcio e intervención procesual. Referencia á intervención do Fondo de Garantía Salarial.- 4. Obxecto do proceso: os actos procesuais.- 4.1. Das actuacións procesuais.- 4.2. Presentación de escritos.- 4.3. Resolucións e dilixencias de ordenación.- 4.4. Actos de comunicación.- 5. Clases de procesos.
TEMA 3. O PROCESO LABORAL COMÚN	1. Prescrición e caducidade das accións.- 2. Fase preprocesal.- 2.1. Conciliación ou mediación previa. Laudos arbitrais- 2.2. Reclamación administrativa previa (remisión).- 3. Inicio, desenvolvemento e conclusión do proceso.- 3.1. Actos preparatorios.- 3.2. Demanda.- 3.3. Fase de admisión e medidas precautorias.- 3.4. Citación das partes e conciliación xudicial.- 4.5. Xuízo e práctica de probas. Dilixencias finais- 4.6. Conclusións e sentenza.- 5. Referencia a supostos de acumulación: de accións, de procesos.- 6. O proceso monitorio.
TEMA 4. MODALIDADES PROCESUAIS I	1. Procesos de despedimento disciplinario e de impugnación de sancións.- 2. Procesos derivados da extinción do contrato de traballo por causa obxectivas, por despedimento colectivo e outras causas de extinción.- 3. Procesos especiais por vacacións, materia electoral, mobilidade xeográfica, modificacións substanciais de condicións de traballo e dereitos de conciliación da vida persoal, familiar e laboral recoñecidos legal ou convencionalmente.
TEMA 5. MODALIDADES PROCESUAIS II	1. Procesos especiais en materia de Seguridade Social.- 2. Do procedemento de oficio e do de impugnación de actos administrativos en materia laboral e de Seguridade Social non prestacionais- 3. Do proceso de conflitos colectivos.- 4. Da impugnación de convenios colectivos.- 5. Das impugnacións relativas aos estatutos dos sindicatos e das asociacións empresariais ou a súa modificación.- 6. Da tutela dos dereitos fundamentais e liberdades públicas.
TEMA 6. MEDIOS DE IMPUGNACIÓN E EXECUCIÓN DE SENTENZAS	1. Medios de impugnación.- 1.1. Recursos contra providencias, autos, dilixencias de ordenación e decretos: recurso de reposición e recurso de queixa.- 1.2. O recurso de suplicación.- 1.3. O recurso de casación.- 1.4. O Recurso de casación para a unificación de doutrina.- 1.4. Remedios e recursos contra sentenzas firmes: audiencia ao demandado rebelde, nulidade de actuación, erro xudicial, revisión de sentenzas e recurso de amparo (remisión).- 2. Execución de sentenzas.- 2.1. Execución provisional e execución definitiva.- 2.2. Execucións dinerarias.- 2.3.- Execucións con especialidades: execución das sentenzas firmes de despedimento; execución de sentenzas firmes fronte a entes públicos; execución provisional de sentenzas condenatorias en materia de Seguridade Social; execución provisional de sentenzas condenatorias recaídas noutros procesos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	15	20	35

Titoría en grupo	2	6	8
Lección maxistral	35.5	29.5	65
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21
Probas de resposta curta	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
------------------	--

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Valoración da participación activa na aula. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdicionais contencioso-administrativa e social.	30	A1 B1 C85 D1 A2 B3 C86 D4 A3 B4 D5 A4 A5
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdicionais contencioso-administrativa e social.	35	A1 B1 C85 D1 A2 B3 C86 D4 A3 B4 D5 A5
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdicionais contencioso-administrativa e social.	35	A1 B1 C85 D1 A2 B3 C86 D4 A3 B4 D5 A4 A5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. ASPECTOS XERAIS

A avaliación da materia ou nota final será, a media aritmética entre o bloque de Xurisdición social e o de Xurisdición Contencioso-administrativa, valorándose en ambos os bloques un 30% a avaliación continua e un 70% unha proba (exame) final. Para poder aprobar a materia será requisito non estar por baixo de 3,5 puntos sobre 10 en ningunha das dúas partes.

Se o/o alumno/a non superase a materia en primeira oportunidade, as cualificacións alcanzadas como consecuencia da avaliación da participación activa e das probas finais conservaranse para a convocatoria do mes de xullo, examinándose o alumno na devandita convocatoria daquela parte ou partes do programa (Xurisdición Social e/ou Xurisdición Contencioso-administrativa) non superada na primeira oportunidade. Con todo, a/o estudante se así o manifesta, poderá optar por someterse ao sistema de avaliación final renunciando ás cualificacións alcanzadas no marco da avaliación continua.

Os exames oficiais realizaranse na data, hora e lugar sinalados no calendario aprobado pola Xunta de Facultade.

2. AVALIACIÓN DO BLOQUE DE XURISDICIÓN SOCIAL

A. Avaliación continua (30%) O/a alumno/a que opte polo sistema de avaliación continua, deberá acreditar como requisito

para acceder a ser obxecto de avaliación continua a asistencia a un 80% das clases. De non acreditar esta presenza mínima, o/a alumno/a quedará automaticamente excluído do sistema de avaliación continua, debendo, por tanto, someterse ao sistema de avaliación final. As faltas de asistencia só quedarán escusadas nos casos de accidente ou enfermidade graves debidamente xustificadas. Cumprido o requisito da asistencia, a avaliación da participación activa versará sobre a exposición e resolución de distintas tarefas no seo dos grupos medianos -casos prácticos, cuestionarios...- que serán obrigatoriamente entregadas polo/a alumno/a segundo os prazos previstos no cronograma previamente facilitado. Ademais de procederse á corrección das devanditas tarefas na aula, a efectos de cualificación da participación activa, seleccionárase polo profesor unha tarefa -idéntica para todos- entre todas as expostas e resoltas polos alumnos.

B. Exame final (70%) Os/os alumnos/realizarán unha proba tipo test: preguntas pechadas de elección múltiple (sinalando unha resposta entre un número limitado de posibilidades). A citada proba tipo test incluírá preguntas de carácter teórico (contidos propios das clases maxistras) e de carácter práctico (contidos propios de grupos medianos), relativas ao Bloque II da materia. Para superar a materia, o/o alumno/a deberá obter, na devandita proba, unha nota mínima de 4 sobre 10. En todo caso, se a nota obtida polo/o alumno/a en esta proba é superior a 4 pero inferior a 5, a cualificación final non poderá exceder de 6. Dita proba realizarase na data fixada no cronograma da materia, en todo caso ao final da explicación do Bloque de Xurisdición-Social.

c. Proba de xullo: o exame consistirá en preguntas de desenvolvemento.

3. JURISDICCIÓN CONTENCIOSO-ADMINISTRATIVA

A.Aspectos introductorios: O 30 % da cualificación deriva da avaliación continua e o 70% do exame final, cos seguintes mecanismos correctores en función do resultado do exame (proba) final:

- de 0,0 a 3,4 puntos no examen final: o 100% da cualificación final será a nota do exame.
- de 3,5 a 4,9 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua, pero o resultado nunca poderá ser superior a "aprobado" (6,9 puntos).
- de 5,0 a 6,9 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua.
- de 7,0 a 10 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua sempre que tal media sirva para que o estudante mellore a cualificación do exame, de non ser así (e en beneficio do estudante) computárase só a nota do exame.

B.Avaliación continua (30%) Terase en conta a asistencia "activa" (asistencia + participación). Valorárase especialmente o esforzo e o interese das/os estudantes sen que, en ningún caso, reconócese valor algún á mera asistencia. Para poder ter acceso á avaliación continua, é requisito previo imprescindible subir ao comezo do curso unha foto actualizada na ficha dos apartado "usuarios" da plataforma TEMA. As/os estudantes que o desexen poderán voluntariamente realizar pequenos traballos ou lecturas de biografía especializada tutelados ou guiados polo profesor.

C. Exame final (proba de respostas curtas) (70%) As/os estudantes realizarán unha proba de respostas curtas relativa ao Bloque I da materia, e poderán utilizar como material de apoio textos legais. A proba será do mesmo tipo en maio, en xullo e en fin de carreira .

4. SISTEMA DE AVALIACIÓN FINAL:

A cualificación dos estudantes que renuncien a avaliación continua derivará nun 100% dun exame nos seguintes termos:

- Bloque de Xurisdición Social (50%) Constará das seguintes probas: A. Proba de respostas de desenvolvemento que representará un 40% da cualificación final. B. Estudo de casos/análises de situacións que representará un 10% da cualificación final.
- Bloque de Xurisdición Contencioso-administrativa (50%) Proba de respostas curtas e escritas con apoio de textos legais. 5.

5. CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

Na convocatoria fin de carreira o/a alumno/a será avaliado por medio dun exame escrito (un por cada bloque), de carácter teórico e práctico, que representará o 100% da nota final

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GARCÍA DE ENTERRÍA, E./ FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R, **Curso de Derecho Administrativo. II**, última, Civitas,
ALBIOL MONTESINOS, I., ALFONSO MELLADO, C. L., BLASCO PELLICER, A., GOERLICH PESET, J. M, **Derecho procesal
laboral**, última, Tirant lo Blanch,

MONTERO AROCA, J, **Introducción al proceso laboral**, última, Marcial Pons,

---

Bibliografía Complementaria

MARTÍN REBOLLO, **Leyes administrativas**, última, Aranzadi,

Recomendacións
